

- (біомедичних) і професійно орієнтованих (медичних) дисциплін (інтегративний);
3. вивчення педагогічно орієнтованого спецкурсу на випусковому курсі (узагальнювальний);
 4. набуття власного досвіду практичної професійно-педагогічної діяльності майбутніх сімейних лікарів під час первинної професійної спеціалізації (навчання в інтернатурі) (практичний).

Педагогічна компетентність лікарів ґрунтується на вміннях планувати освітній процес під час лікування пацієнтів, самостійно підходити до вирішення професійно-педагогічних завдань на основі аналізу ситуації, чітко виконувати заплановане, здійснюючи необхідну корекцію відповідно до одержаних результатів. Задля розвитку в студентів цих умінь процес педагогічної підготовки в ЗВО має відповідати завданням і реаліям системи охорони здоров'я. Насправді ж вивчення педагогічних дисциплін і опанування практичних умінь і навичок не завжди дає студентам можливість уявити процес професійно-педагогічної діяльності в конкретних ситуаціях, оскільки його неможливо достеменно відтворити під час навчання.

Список використаної літератури

1. Астахова В. Академические научные школы в зоне риска: проблемы и пути их решения. *Новий колеґіум*. 2018. № 2. С. 3–6.
2. Биць Ю. В. Микола Никифорович Зайко – видатний український вчений - патофізіолог, педагог і громадський діяч. *Фізіологічний журнал*. 2008. Т. 54. № 2. С. 125–127.
3. Маркова А. Психология профессионализма/А. Маркова. – М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996.
4. Сухомлинська О. В. Концептуальні засади розвитку історико-педагогічної науки в Україні. *Шлях освіти*. № 1. С. 41–45.

ПІСЕННЕ МИСТЕЦТВО НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Шевченко О.М.

Полтавський державний медичний університет

Досліджено проблему використання пісень на заняттях з української мови як лінгводидактичного засобу. Розкрито сутність пісенної творчості як мовного матеріалу й засобу міжкультурної взаємодії. Висвітлено особливості формування мовних і комунікативних компетенцій у процесі використання української пісні на занятті. Обґрунтовано причини виникнення необхідності вводити пісенний матеріал до контенту навчання іноземних здобувачів вищої освіти української мови на різних етапах; із лінгвокультурологічної позиції розкрито освітній потенціал пісенного матеріалу, доведено доцільність розучування українських пісень.

Ключові слова: гуманітаризація, іноземні здобувачі освіти, діалог культур, пісня, українська мова як іноземна.

The article studies a problem of using songs in the Ukrainian language as foreign lessons as a linguodidactical tool. The research reveals the basics of song creativity as a speech material and as a means of intercultural interaction. The paper considers features of how linguistic, speech and communicative competencies form in the process of using the song in the Ukrainian language as foreign lessons. The author proves the reasons for the necessity to introduce the song material into the content of the teaching of the Ukrainian language as foreign lessons at various stages, as well as the possible results of training students of Ukrainian speech on this material.

Key words: humanization, foreign students, dialogue of cultures, song, Ukrainian as a foreign language.

За останні роки змінилися підходи до професійної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти в медичних ЗВО, що пов'язано з гуманізацією й гуманітаризацією системи освіти. Ідеї гуманізації освіти й розвитку особистості здобувачів набули широкого поширення в сучасній педагогіці. У методичній літературі останнього часу особливо увага звертається на те, що навчання іноземних мов (української мови як іноземної в тому числі) у вищих навчальних закладах має забезпечити не тільки практичне володіння мовою, що вивчається, а й розвиток особистості здобувача вищої освіти, здатного брати участь у спілкуванні на міжкультурному рівні й самостійно вдосконалюватися в мовній діяльності. Мова розглядається не як основний засіб комунікації, а як спосіб пізнання цінностей інших народів і культур. Застосування діалогу культур дозволяє розв'язувати проблему культурного взаємовпливу людини і світу, індивідуального підходу до навчання й виховання. Таким чином, опанування української мови як іноземної розглядається як оволодіння українською культурою і як засвоєння духовних цінностей.

Проаналізована методична література свідчить, що в працях А. Андрієнко, Н. Гез, Т. Лещенко, Н. Пруднікової, Ю. Федоренко, О. Шевченко, В.Юфименко досліджується вплив лінгвокраїнознавчої концепції на розвиток міжкультурної компетенції, визначається сутність і структура іншомовної професійної компетенції. У роботах Н. Доценко, Н. Зінченко, В. Куркової, М. Нефедової, Б. Островського, Н. Чайковської акцентовано на загальнолюдські цінності, на те, щоб зміст навчання іноземної мови відповідав потребам міжкультурної взаємодії й пізнавально-комунікативним намірам та інтересам здобувачів вищої освіти на всіх етапах навчання.

Особливості підготовки іноземних здобувачів вищої освіти пояснюються, в першу чергу, необхідністю попередньої мовної й соціально-побутової адаптації іноземних громадян.

Навчання іноземних здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті поєднується одночасно з їх мовною підготовкою. Зусилля викладачів спрямоване на формування мовної компетенції іноземних здобувачів вищої освіти, оскільки успішність проживання в Україні, подальше навчання і, відповідно, рівень професійної підготовки безпосередньо залежать саме від рівня мовної підготовки.

Основна частина. Сучасний стан навчання іноземних здобувачів вищої освіти української мови потребує модернізації методичної й методологічної освітньої парадигми відповідно до вимог Болонської конвенції, Концепції мовної підготовки іноземців [6; 7], яка є невід'ємною складовою державної Концепції мовної освіти, положень загальноєвропейських документів із мовної освіти й мовної ситуації, що склалася в Україні [2].

Відповідно до цього розширюється й поглиблюється зміст професійної підготовки іноземних студентів, урізноманітнюються форми й методи навчання.

Предметом нашого дослідження стало формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних здобувачів вищої освіти за допомогою пісенного матеріалу.

Мета дослідження: розгляд пісенного матеріалу як одного зі шляхів формування лінгвокраїнознавчої компетенції в процесі професійної підготовки майбутніх іноземних здобувачів вищої освіти з української мови.

Одним із напрямів подальшого вдосконалення змісту навчання іноземних здобувачів української мови викладачі кафедри українознавства та гуманітарної підготовки ПДМУ вбачають у відборі та включенні до навчального процесу відомостей про матеріальну й духовну українську культуру. Цьому може сприяти використання автентичних, цінних у пізнавальному відношенні навчальних матеріалів, які адекватно відображають особливості життя, культури, побуту народу країни, мова якої вивчається [7, с. 149].

Такі властивості має, на наш погляд, український пісенний матеріал. Засвоєння пісенного матеріалу сприяє отриманню інформації про культуру країни, сприяє вихованню естетичних смаків і впливає на розвиток усюмованих навичок і вмінь. Використання пісні дозволяє також посилювати мотиваційний фактор у навчанні української мови як іноземної, що може сприяти успішному розв'язанню таких проблем навчання мови на початковому етапі як створення сприятливого психологічного клімату на занятті, розширення лінгвокраїнознавчого кругозору й удосконалення базових мовних навичок.

У практиці навчання української мови як іноземної пісні використовуються, як правило, лише епізодично, в обмеженому виборі.

Пісня іноземною мовою є, з одного боку, зразком іншомовного мовлення, а з іншого, – носієм культурологічної інформації. Вона формує духовну культуру іноземного здобувача вищої освіти. Передові мислителі й педагоги минулого постійно дбали про те, щоб спів пісень займав певне місце в навчанні. К. Ушинський вважав, що спів на уроці – це могутній педагогічний засіб, який організовує, об'єднує школярів, виховує їхні почуття. У пісні, писав він, є щось, «що організує працю, що спонукає співаків до дружньої справи» [8, с. 125]. Пісня вбирає в собі всю дидактичну міць музики й художнього слова, тому характеризується відчутливішим лінгводидактичним потенціалом.

Навчання української мови як іноземної з урахуванням пісенного матеріалу пов'язане з окремими обов'язковими вимогами до такого навчання. Тексти українських пісень мають бути проаналізовані щодо відповідності тим освітнім завданням, які вирішуються на даному етапі, причому і з лінгвістичної, і з культурологічної позицій. Пісенний твір має відрізнятися доступністю сприйняття, бути легким у засвоєнні. Ознайомлюючись із українськими піснями, іноземні здобувачі вищої освіти зазвичай проявляють живий інтерес до пісенної творчості, бажають долучитися до неї, брати участь в українських святах. Українська пісня стає тим самим освітнім стрижнем, що лежить у основі викладання УМІ на всіх етапах.

Спільне прослуховування й виконання пісень створює освітній потенціал, сприяє формуванню відповідних мовних, мовленнєвих, міжкультурних і комунікаційних компетенцій. Слухання – це перший етап сприйняття пісенного матеріалу. Слухання може бути пасивним (локалізованим) і активним. У другому випадку слухання стає аудіюванням. За пасивного слухання іноземний здобувач вищої освіти сприймає ритміку, мовне оформлення, заглиблюється в мовні явища й навіть у зміст і в емоційну основу. Пасивне слухання переважно обслуговує короточасну пам'ять і сприяє цілісному сприйняттю мовного матеріалу, а увага прикута до музичного супроводу.

При аудіюванні потрібна відповідна підготовка до цілісного сприйняття пісні. Оскільки під час навчання мови важливий текстовий матеріал, то здобувача вищої освіти слід готувати саме до сприйняття слів пісні. Доцільно звертати увагу на лексику, граматичні явища, на більш просунутих етапах – на мелодію слів і рими. Аудіювання служить дуже ефективним засобом щодо нової лексики, нових граматичних явищ у мові. У той самий час аудіювання опосередковано допомагає засвоєнню фонетичного рівня української мови. Емоційність і виразність пісні формують додаткові умови для такого засвоєння. Одного слухання українських пісень недостатньо для ефективної роботи з мовленнєвого розвитку – необхідно також долучати інофонів до виконання. Виконання (безпосередньо спів) виконує функцію навчання правильного орфоепічного й інтонаційного оформлення мови, сприяє розвитку навичок вимови. Формування вимовних навичок пов'язане з формуванням відповідної вимовної культури, яка походить із поєднання двох процесів: артикуляції й інтонування. Тому рекомендується багаторазове повторення виконання пісень. У цьому слід застосовувати принципи варіації та пропонувати здобувачам вищої освіти й хороше, і сольне виконання. Як лінгводидактичний засіб, пісня сприяє закріпленню й засвоєнню граматичного матеріалу. Відбувається закріплення відмінкових структур української мови, засвоєння морфологічних і синтаксичних норм. Крім того, пісня сприяє закріпленню лексики. У піснях завжди з'являються нові слова і словосполучення, що поповнює словник здобувача вищої освіти.

Пісні занурюють здобувачів вищої освіти в культуру українського народу, у його звичаї й традиції. Це сприяє розвитку міжкультурних зв'язків, налагодженню міжкультурного діалогу. Наприклад, пісня «Морозець» (сл. Г.Бойко), яку радимо вивчати на початковому етапі навчання, знайомить іноземних здобувачів вищої освіти з українською зимою, з елементами одягу, який носять українці взимку. Пісні «Зима», «Зимонько – зима», «Підемо у двір гуляти» зміцнюють думку, що українські діти люблять зиму, що природа дорога серцю українців, готових вести розмову з негодою, гратися навіть узимку. Кращому засвоєнню назв днів тижня сприяє використання пісні «Ти казала в понеділок»; назв місяців – пісня «Хто родився в січні». Під час ознайомлення іноземних здобувачів вищої освіти базового рівня з українськими святами використовуємо гаївки, веснянки – Великдень; колядки – Різдво; «Миколай бородатий» (Т. Чубай) – Свято Миколая; ознайомлюючи з творчістю певного українського письменника, радимо використовувати відповідний пісенний матеріал: Т. Шевченко «Рече та стогне Дніпр широкий»; Є. Гребінка «Очі чорнії»; М. Старицький «Ніч яка місячна, зоряна, ясна»; І. Франко «Чого являється мені у сні», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня»; Д. Павличко «Два кольори». Пісні «Я українка», «Я малюю Батьківщину», «Під небом синім» формують у іноземних здобувачів вищої освіти думку про те, що для українця немає важливішого місця, ніж Батьківщина, яку він готовий захищати.

Однак із лінгводидактичного погляду пісня розглядається як навчальний текст, з якого здобувач вищої освіти черпає не лише культуру, а й мовну інформацію. Основне завдання продуктивної роботи над текстом пісні – це формування навички комунікативного відображення смислів, формування стимулу мовної активності. Іноземних здобувачів вищої освіти найбільше приваблюють пісні, які містять діалоги. Діалогічну мову визначено провідною

метою навчання української мови, уміння говорити на комунікативному й соціокультурному просторах розцінюється як найвищий ступінь володіння мовою. Прикладом таких пісень вважаємо «Ой бувай здорова, дівчинонька моя», «Уже третій вечір, як дівчину бачив», «А вже весна, а вже красна». Водночас іноземних здобувачів вищої освіти можуть зацікавити прості пісні, що несуть моральне навантаження. Наприклад, із сучасного репертуару широкою популярністю в іноземних здобувачів вищої освіти користуються пісні ансамблів «Океан Ельзи», «Скрябін», «Антитіла», «Без обмежень», «Гуцулка Ксеня», пісні Тіни Кароль, Ірини Білик, Марії Яремчук та інших.

Під час аналізу сучасних напрямів української музичної культури (поп, рок, хіп-хоп, техно та ін.) іноземним здобувачам вищої освіти цікаво послухати, наприклад, текст пісні «Думи мої» на слова Т. Шевченка у виконанні хору Г. Верьовки і хіп-хоп версію цієї ж пісні. Пісенний репертуар не має обмежуватися лише українською народною піснею, хоча особливу культурологічну цінність має саме така пісня. Не слід також вводити в програмний матеріал пісні з дуже швидким темпом. Повільні та спокійні пісні більшою мірою сприяють вирішенню тих освітніх і методологічних завдань, які стоять перед викладачами УМІ.

Використання пісень під час занять української мови як іноземної – це дуже продуктивний освітній процес, але водночас вимагає ретельного підходу до підготовки й організації. Іноземним здобувачам вищої освіти слід рекомендувати й самостійну роботу з аудіювання, яка полягає в цілеспрямованому прослуховуванні пісень у позааудиторний час. Відбір змісту пісенного матеріалу, методів і прийомів його актуалізації під час занять українською мовою залишається найважливішим освітнім завданням, вирішуючи яке, викладач перебирає відповідальність за продуктивне засвоєння іноземними здобувачами вищої освіти відповідних мовних знань, формування в них необхідних мовних умінь і комунікативних компетенцій.

Процес навчання буде ефективним лише за правильного підбору пісенного матеріалу і створення умов для його повноцінного сприйняття всіма іноземними здобувачами. Водночас необхідно пам'ятати й про індивідуальний підхід, що вимагає врахування численних факторів, які впливають на успішне засвоєння мовного матеріалу й прищеплення любові до української мови.

Висновок. Вивчення пісень на заняттях української мови як іноземної створює позитивний психоемоційний клімат, викликає яскраві почуття, формує атмосферу гри під час опанування граматики, відкриває акустику живої розмовної мови, додає динаміки мовній картині світу.

Список використаної літератури

1. Антонюк Н. Навчити сприймати красу: Естетична парадигма у навчанні англійської мови // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – №1. – С.178-181.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Науменко А. М. Лінгвопоетика як наука / А. М. Науменко // Нові підходи до вивчення й викладання філології у вищій школі. – К., 1994. – С. 89-105.
4. Карпенко О. Вивчення іноземної мови через пісню і музику // Англійська мова і література. – 2004. – №12. – С.2-4.
5. Круківська І.А. Використання пісень у процесі навчання аудіювання // Іноземні мови. – 1998. – № 1. – С. 22-23.
6. Лещенко Т., Шевченко О. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної // Мова. Свідомість. Концепт. Мелітополь: МДПУ ім. Б.Хмельницького. – 2016. – С.250-253.
7. Лещенко Т.О., Шевченко О.М., Юфименко В.Г. Інтеграція компонентів культури в процес навчання іноземних студентів української мови // Молодий вчений. – Херсон. – 2019. – С. 148-151.
8. Шевченко О. Вплив мистецтва на культурний розвиток особистості: погляди діячів української культури // 36. наук. статей. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. – 2009. – С. 124-127.
9. Шевченко О. М. Інноваційні методи та сучасні інформаційні технології у навчанні української мови іноземних студентів / О. М. Шевченко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 256–258.

ОСОБЛИВОСТІ ТА СПОСОБИ ОСВОЄННЯ «SOFT SKILLS» У ЗВО

Шерстюк Н.О.

Полтавський державний медичний університет

Розглянуто важливість формування та розвитку «soft skills» у студентів ЗВО нелінгвістичних напрямів підготовки на заняттях англійської мови, а також роль «soft skills» у професійному розвитку. Встановлено, що англійська мова це засіб спілкування у професійній діяльності майбутнього спеціаліста. Обґрунтовується необхідність активного формування «soft skills», відповідно до сучасних вимог освіти.

Ключові слова: soft skills, hard skills, лідерські навички, керування часом, професійне спілкування, презентація.

The article discusses the importance of formation and development of soft skills during English lessons in non-linguistic universities. The role of soft skills in professional development is investigated. English plays key role in professional communication of a future specialist. The system of effective formation of soft skills in accordance with modern requirements of education is represented.

Keywords: soft skills, hard skills, leadership skills, time-management, professional communication, presentation.

Глобалізація є однією із головних явищ, яка притаманна сучасному суспільству і охоплює всі сфери нашого життя. Вона пов'язала людей з усього світу та створила для них можливості жити, навчатися, працювати та спілкуватися один з одним. У зв'язку з цим виникла потреба в глобальній мові як засобі міжкультурної комунікації між людьми з різних країн і різного культурного походження. Враховуючи географічні та соціально-культурні чинники, англійська мова набула глобального статусу та стала мовою міжкультурного спілкування. Нині добре